

Received: 8 Dec 2021, Revised: 2 Feb 2022

Accepted: 17 Feb 2022

นิพนธ์ต้นฉบับ

“บวร” เพื่อการดูแลสุขภาพตนเองของชาติพันธุ์ไทย-ลาว หลังสถานการณ์โควิด-19

ธาดา วรธนปิยกุล¹ ทองอินทร์ ไหวดี²สิงหา จันทริยวงศ์³ ปิยศักดิ์ สีดา⁴

บทคัดย่อ

การวิจัย“บวร” เพื่อการดูแลสุขภาพตนเองของชาติพันธุ์ไทย-ลาว หลังสถานการณ์โควิด-19 ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กรณีสืบเสาะหา “บวร” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว หมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว ที่อำเภอกระสัง(จังหวัดบุรีรัมย์) และอำเภอนาตาล (จังหวัดอุบลราชธานี) ประเทศไทย และ เมืองโกสอน พมวihan (แขวงสะหวันนะเขต) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปร (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อให้ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ นำเชื่อถือ ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography Method) การเก็บรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คนลาว 25 คน คนไทย 25 คน และ การใช้เทคนิคการสังเกต (Observation) แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ แนวทางวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปร โดยใช้แบบสอบถาม 56 ข้อ สำนวญความคิดเห็นจากบุคคลที่พูดภาษาไทยอีสานและลาวเป็นภาษาแม่ (Mother Tongue) จำนวน 500 คน ผลการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย คือ ผู้วิจัยคือเครื่องมือ การวิเคราะห์เนื้อหาและทำเป็นแบบสอบถาม 56 ข้อ และ ใช้สถิติของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปร (Confirmatory Factor Analysis) ผลการวิจัยพบว่า “บวร” คือ บ้าน -วัด-รพ. เป็นกลไกการขับเคลื่อนร่วมกัน ในสามฝ่าย ระหว่างบ้านหรือหมู่บ้าน วัด และ โรงพยาบาล ในการดูแลสุขภาพตนเอง หลังสถานการณ์โควิด-19 จึงควรรณรงค์ให้ประชาชนมีค่านิยมการดูแลสุขภาพตนเอง และ กำหนดจารีตประเพณีในหมู่บ้านให้ร่วมมือกันสร้างกลไกบ้าน -วัด-รพ. ให้หมุนเวียน การป้องกันและควบคุมโรค ส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ อย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ : “บวร” การดูแลสุขภาพตนเอง หลังสถานการณ์โควิด-19

¹นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดบุรีรัมย์

²อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

³อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

⁴อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

Original Article

Bowon for Self care for Health of THAI-LAOS Ethnic Groups after Covid-19 situation

Tada wadtanapiyakul¹, Thongin waidee²

kingpetch songserm³, Piyasak seeda⁴

Abstract

Bowon research for self-care of Thai-Laos ethnicities After this Covid-19 situation, the objective is to study A case study of the “Bowon” mechanism of the Thai-Lao ethnic group Thai-Laos ethnic group village At Krasang district (Buriram province) and Natal district (Ubon Ratchathani province), Thailand and Kaisorn Phomwihan town (Savannakhet province), Lao People's Democratic Republic and corroborative components were analyzed. (Confirmatory Factor Analysis) to make the objective conclusions reliable. Conduct qualitative research on ethnography (Ethnography Method) data collection. In-depth interviews of 25 Laotians, 25 Thais and observational techniques. (Observation), participant observation and conducting quantitative research. Verification component analysis approach By using a 56-item questionnaire survey of people who speak Isaan Thai and Lao as their mother tongue (Mother Tonque) of 500 people. Research results Research tools are the researcher is the tool. The content analysis was a 56-item questionnaire and statistical analysis of corroborative components was used. (Confirmatory Factor Analysis) The results of the study revealed that "bowon", which is home-wat-hospital, is a mechanism that drives the three parties together between houses or villages, temples and hospitals in taking care of their own health. After the Covid-19 situation Therefore, it is advisable to campaign for people to have self-health care values and set customs in the village to cooperate in building mechanisms for houses, temples, and hospitals for rotation, prevention and control of disease. promote health medical treatment and health rehabilitation systematically It is a mechanism that drives three parties together between homes or villages, temples and hospitals for self-care. After the Covid-19 situation Therefore, it is advisable to campaign for people to have self-health care values and set customs in the village to cooperate in building mechanisms for houses, temples, and hospitals for rotation, prevention and control of disease. promote health medical treatment and health rehabilitation systematically

บทนำ

ปัจจุบันกระแสโลกมีอิทธิพลให้เราต้องปรับตัวตามยุค “New Normal” อันมีนิยามแบบสากลว่า “A previously unfamiliar or atypical situation that has become standard, usual, or expected” อันหมายถึง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่ไตรฐาน ต่อมาเมื่อเหตุหรือวิกฤตบางอย่าง เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โรคโควิด-19) จึงมีการเปลี่ยนแปลงทำให้สถานการณ์ หรือ ปรากฏการณ์กลายเป็นสิ่งที่ปกติ และเป็นมาตรฐาน ซึ่งราชบัณฑิตยสถานสภา ได้บัญญัติศัพท์คำว่า นิวนอร์มัล หรือ ความปกติใหม่ หรือ ฐานวิถีชีวิตใหม่ ซึ่งอธิบายว่า มันมาจากคำว่า New Norm แปลว่า บรรทัดฐานใหม่นั้นเอง (ราชบัณฑิตยสถานสภา : 2564)

“บวร” หมายถึง ประเสริฐ เลิศล้ำ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2564) “บ” คือ บ้าน หมายถึง หน่วยสังคมที่สำคัญหน่วยหนึ่ง สถาบันครอบครัวประกอบด้วย ชาวบ้าน และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผู้นำตามธรรมชาติ ผู้สูงอายุ สตรี เด็ก เยาวชน ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น “ว” แทนความหมายด้วยคำว่า “วัด” ซึ่งหมายถึงสถาบันศาสนาทุกศาสนาในชุมชนนั้น ๆ ประกอบด้วย ผู้นำทางศาสนาของแต่ละศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม พราหมณ์ฮินดู ซิกข์ เช่น เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส บาทหลวง อิมหม่าม คอเต็บ บิหลั่น เป็นต้น และ “ร” แทนความหมายด้วยคำว่า “โรงเรียนหรือราชการ” ซึ่งหมายถึง สถาบันการศึกษาและหน่วยงานราชการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ คณะครู นักวิชาการ และบุคลากรทางการ

ศึกษาอื่น ๆ ทั้งในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และองค์กรทางการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงผู้แทนหน่วยงานภาครัฐในชุมชน อาทิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน อบต. พัฒนาการประจำตำบล เกษตรตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล เป็นต้น รวมทั้งระบบกลไกในการบริหารที่มาจากรัฐในรูปแบบอื่น ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. 2562 : 7) ซึ่ง “บวร” ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยให้หมายถึง บ้าน วัด และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กลไกนี้ต้องเชื่อมสัมพันธ์กัน บ้านขับเคลื่อน สอดคล้องกับวัด และวัดขับเคลื่อนสอดคล้องกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพราะฉะนั้น การศึกษาเรื่องนี้ น่าจะเป็นแนวทางที่ทำให้ประชาชนรู้จักดูแลสุขภาพด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. กรณีศึกษากลไก “บวร” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว หมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว ที่อำเภอกระสัง(จังหวัดบุรีรัมย์) และ อำเภอนาตาล (จังหวัดอุบลราชธานี) ประเทศไทย และ เมืองโกสอน พมวืหาน (แขวงสะหวันนะเขต) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปร (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อทำให้ข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 น่าเชื่อถือได้

วิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพแนวชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography Method)ตามแนวทางของคลิฟฟอร์ด เกียร์ซ (Geertz, 1973) โดยดำเนินการดังนี้ โดยการเก็บข้อมูลใช้ 2 วิธีวิธีที่ 1 คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คนลาว 25 คน คนไทย 25 คน และ วิธีครั้งที่ 2 การใช้เทคนิคการสังเกต (Observation) แบบการสังเกตแบบ

มีส่วนร่วม (Participant Observation) และ แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ควบคู่กันไปเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ที่สุด ระหว่าง กันยายน 2561- ธันวาคม 2564) โดยการเข้าไปฝังตัวในหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ แนวทางวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตัวแปร โดยใช้แบบสอบถาม 56 ข้อ สำนวญความคิดเห็นจากบุคคลที่พูดภาษาไทยอีสานและลาวเป็นภาษาแม่ (Mother Tongue) จำนวน 500 คน ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทำให้ได้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้มาตรฐาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ผู้วิจัยคือเครื่องมือที่ได้รับการรับรองจากหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการพัฒนาศาสตร์การพัฒนากฎหมาย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและทำเป็นแบบสอบถามร่วมกันกัลยาณมิตร (เจ้าอาวาสวัด, นักวิชาการสาธารณสุข และ นักวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์)

วัตถุประสงค์ข้อ 2 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม 56 ข้อ แต่ละข้อมีค่าไอเกนเกิน 0.400 (เป็นไปตามเกณฑ์ค่าสถิติของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งควรมีค่าไอเกน ไม่ต่ำกว่า 0.100) ทั้งนี้ได้สกัดตัวแปรและตัดกระทงข้อคำถามออก 2 ข้อ คือ ข้อ 1 และ ข้อ 2 จึงเหลือข้อกระทงแทนบรรทัดฐานใหม่ (New Norm) มีค่าไอเกนที่น่าเชื่อถือได้ จำนวน 54 ข้อ

ผลการวิจัย

1. เชิงคุณภาพ

1.1 จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษา กรณีศึกษา (Case Study) บ้านโนนงาม หมู่ที่ 17 ตำบลนาตาล

อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี สอบถามข้อมูลจากผู้ใหญ่บ้าน บอกว่า ไม่มีการพบผู้ติดเชื้อโควิด-19 มาแล้ว 2 ปี ตั้งแต่ 2561 จนถึงปัจจุบัน เพราะว่า เป็นหมู่บ้านที่คนในหมู่บ้าน มีนามสกุลอยู่สองนามสกุล มีความเป็นพี่น้องกัน ภูมิใจในผู้นำ เชื่อผู้นำ จึงระมัดระวัง โดยใช้ศีล 5 เป็นเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตของคนในหมู่บ้าน ศีลข้อ 1 หมู่บ้านนี้ จะไม่มีการฆ่าสัตว์ใหญ่ ในหมู่บ้าน ถ้าอยากกินอาหารประเภทเนื้อ จะไปซื้อจากตลาด ได้ละเว้นการฆ่าสัตว์ ทำให้คนในหมู่บ้านมีจิตใจดีงาม มีความสบายใจ ไม่มีการเบียดเบียนทำร้ายชีวิตด้วยการการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเพื่อนำมาเป็นอาหาร ศีลข้อ 2 เขาบอกว่า เขาไม่เคยทะเลาะ เบาะแว้งกัน ดังคำสัมภาษณ์ของ นางชัชจิรา คนฉลาด(2564 : ตุลาคม 16) พี่สาวของผู้ใหญ่บ้านโนนงาม หมู่ที่ 17 ตำบลนาตาล อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ที่บอกว่า “ที่หมู่บ้านนี้ ไม่เคยมีการทะเลาะ เบาะแว้งกัน เนื่องจาก เป็นญาติพี่น้องกันทั้งหมู่บ้าน มีแค่ 2 นามสกุล คือ นามสกุล คนฉลาด และ เข็มสีดา ถ้ามีเรื่องมีราวกัน ก็มีผู้เฒ่าผู้แก่ ของหมู่บ้าน คอยห้ามปรามและดูแล” ศีลข้อ 3 ไม่มีผิดผัวผิดเมีย เพราะ คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็น ญาติพี่น้องกันหมด และ เป็นหมู่บ้านปิด แล้วก็ไม่ละโมภ เพราะว่า มันมีพื้นที่จำกัด คือเป็นเจ้าของที่ไร่นาเพียงคนละไม่ เกิน 10 ไร่เท่านั้น จึงถูก ทำให้ใจให้ออกเพียงมาตั้งแต่เล็กๆ แต่ถ้ามีบางคน เป็นร้อยไร่แต่ บางคนแค่ไร่เดียวอย่างนี้ มันเกิด ความเหลื่อมล้ำ ในหมู่บ้าน แต่ที่นี้ไม่มี ศีลข้อ 4 ไม่พูดโกหก ไม่พูดอะไร เพราะว่า ส่วนใหญ่เป็นญาติ พี่น้องกัน ถูกห้ามปรามด้วยผู้อาวุโส ผู้หลักผู้ใหญ่ ที่ทุกคนเคารพนับถือในหมู่บ้าน และ ศีลข้อ 5 การดื่มเหล้า จะไม่ดื่มทุกวัน จะดื่มเฉพาะ ที่จำเป็นแต่ดื่มอย่างมีสติ ถ้าเมามาก ก็จะถูก การขัดเกลากทางสังคม คือ ดังคำสัมภาษณ์ของ นายประชุม คนฉลาด (2564 : ตุลาคม 16) ผู้ใหญ่บ้าน บ้านโนนงาม หมู่ที่ 17 ตำบลนาตาล อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ที่บอกว่า “หมู่บ้านโนนงามนี้ จะมีการดื่มเหล้าบ้างเหมือนกันแต่จะไม่ดื่มทุกวัน จะดื่มเฉพาะที่จำเป็นเวลามีงาน และ ดื่มอย่าง

มีสติ ถ้าเมามาก ก็จะมีการตกเตือนจากญาติผู้ใหญ่ ให้มีการประพฤติตัวให้ถูกต้อง ไม่เอะอะโวยวาย รบกวนผู้อื่นและทำให้เดือดร้อน” โดยเริ่มต้นไปพบ กัลยาณมิตรก่อน ไปพบพระที่วัดพระโต บ้านปากแซง ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี พระ พุดถึง หมู่บ้านศีล 5 ซึ่งท่านให้ความสำคัญกับศีลข้อ 3 ภายใต้อารมณ์ดี ถ้าคนนับถือศีล 5 แล้วจะมีสุขภาพ ดี (พระครูวิระ วรานุกุล. 2564, ตุลาคม 16) ซึ่งการนับ ถือ ศีล 5 จะทำให้คนมีสุขภาพดี ดังนี้ คือ ศีลข้อ 1 ถ้า คนเราถ้าไม่ฆ่าสัตว์มัน ก็จะกินอาหารที่เป็นเนื้อสัตว์ น้อยลง ถ้ายังฆ่า ยิ่งทำให้อยากกินเนื้อสัตว์มากขึ้น การ ไม่ยอมฆ่า และไปซื้อตลาด เพราะฉะนั้น เขาก็ทำให้ลด การกินเนื้อสัตว์ เมื่อลดการกินเนื้อสัตว์ จะทำให้ลด ความเสี่ยงการเจ็บป่วย เช่น โรคมะเร็ง และ โรคข้อเข่า เสื่อม เป็นต้น ศีลข้อ 2 ไม่ลักทรัพย์ไม่ลักขโมย เมื่อไม่ ลักขโมย ก็จิตใจก็ไม่เครียดไม่กังวล ไม่กลัวเขาจับ ไม่ กลัวเขารู้ไข้ไหม อยู่อย่างมีความสุข เพราะฉะนั้น อารมณ์ดี ก็เข้าหลักการดูแลสุขภาพ 3 อ. 2 ส.คือ การ กินอาหารที่มีประโยชน์ การออกกำลังกาย การทำ อารมณ์และมีสุขภาพจิตที่ดี การลดละเลิกการสูบบุหรี่ การไม่ดื่มสุรา ศีลข้อ 3 การไม่ผิดผิดผิดเมีย ก็ทำให้ ครอบครัวอบอุ่น อยู่กันอย่างมีความสุข ไม่มีการ แยกแยก ทะเลาะเบาะแว้งกัน หรือ หย่าร้าง แยกกันอยู่ ทำให้ไม่มีปัญหาการทำร้ายกันทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งเข้าหลัก 3 อ. อารมณ์ดี ศีลข้อ 4 การพูดเท็จ ไม่พูด เพื่อเจ้อ พูดเกินความจริง พูดใส่ไข่ กบป เพราะฉะนั้น การไม่พูดเท็จทำให้ หู ตา จมูก ลิ้น กาย ไม่ถูกระทบ ถ้าเราพูดเท็จมีคนมาจับผิดเรา มาด่าเรา นินทาว่าร้าย เราไม่ถูกตัวนี้ ทำให้เราไม่เครียด มีความสบายใจ มี อารมณ์ดี สุขภาพจิตดี ไม่มีโรคทางสุขภาพจิต อัน สุดท้าย ศีลข้อ 5 การไม่ดื่มเหล้า ของมีเมา และ ยา เสพติด การดื่ม ซึ่งจะให้มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง การดื่มเหล้า เครื่องดื่มเป็นต้นเหตุของการ เจ็บป่วยหลายโรค เช่น โรคมะเร็งตับ โรคแอลกอฮอล์ลิ ซิม โรคสุขภาพจิต เป็นต้น

ภาพที่ 1 ส่วนประกอบ"บวร"บ้านปากแซง ตำบลพะลาน
อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

ที่มา : (วิมลลา พุทธรวัน, ภาพถ่าย. 2564 : ตุลาคม 16)

1.2 แขวงสะพานนเขต

ผู้วิจัยศึกษา เมืองโกสอน พมวิหาน เดิมชื่อคันธบุรี แขวงสะพานนเขต ซึ่งแขวงนี้มี ประชากรประมาณ 130,000 คน ตั้งอยู่ตรงข้าม จังหวัด มุกดาหารของประเทศไทย สัมภาษณ์ชาวบ้านแฉว ละแวกวัดพระธาตุ อิงฮัง แขวงสะพานนเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คำกล่าวของ ลบ ทองวิไล (2561 : กันยายน 23) ที่ว่า “การมี สุขภาพร่างกายแข็งแรงขึ้นอยู่กับการรับประทานอาหาร กินอาหารพอเพียงและเดินจากบ้านมาวัดทุกวันเป็นการ ออกกำลังกายไปในตัวและการมาวัดนอกจากได้มานั่ง สมาธิ การทำทานแล้วยังได้มาช่วยงานวัดเป็นจิตอาสา อีกด้วย ได้มาพบปะผู้คนที่มาวัดหลายคน ทำให้มี สุขภาพดี จิตใจที่ดีตามไปด้วย” สอดคล้องกับคำกล่าว ของ นางนวน ตา (2561: กันยายน 23) ที่ว่า “ไปจำ ศีลที่วัดทุกวันศีล วันศีลใหญ่ไปนอนวัด ไม่ทานข้าวเย็น ต้มแต่น้ำเปล่า นั่งสมาธิ โดยนั่งไม่เอนหลังนั่งอย่างน้อย 6 ชั่วโมงคุณยายไม่เคยเจ็บป่วย ฟันดี มีแต่ผมหงอกช่วง เข้าพรรษาคูณยายทานผัก งาดำถั่ว เกลือ ข้าวคลุกงา คั่วแกงหน่อไม้” และ คำกล่าวของ ครูบานิด (2561 : กันยายน 23) “ฮึดคงจะเกิดก่อนพุทธศาสนา เหมือน พุทธศาสนาเหมือนเดิมทุกอย่าง ศาสนาขึ้นอยู่กับคน ปฏิบัติ ถ้าไม่ปฏิบัติศาสนา ก็จะเสื่อมฮึด คงตรงกับ ศาสนาทุกประการ เป็นตัวกลางที่สร้างอุโบสถอุบาสิก ทำไมลาวไม่มีหมอฟันบ้านเพราะคนป่วยน้อย คนลาวไม่ ค่อยเจ็บป่วยที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

มีโรงหมอน้อย (โรงพยาบาล) “อาพารน้อย” ชาวบ้านแถวชาวบ้านแถวละแวกวัดพระธาตุอิงฮัง จะไม่มีคนป่วย การมาวัดจะมาขอแค่ 5 อย่าง คือ 1. มาทำทาน 2. ผูกข้อมือ 3. ขอน้ำมันต์ 4. ขอคำอวยพร 5. ถวายขันหมากเบ็ง” และ คำกล่าวของ โสม สะโน (2561: กันยายน 24) “ตั้งแต่เช้าทุกวัน และมีวัดเป็นศูนย์กลางผู้คนจะแวะเวียนมาทำบุญและทำทานที่วัดโดยเฉพาะวันพระหรือชาวบ้านเรียกว่าวันศีลใหญ่และศีลน้อยจะมาทำบุญที่วัดเป็นจำนวนมาก ส่วนมากจะเดินไปวัดระยะทางประมาณ 2-3 กิโลเมตร เป็นการออกกำลังกายด้วย ทำให้ชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้สุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บป่วย”

ภาพที่ 2 ส่วนประกอบ"บรร"เมืองโกสอน พมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ที่มา : (ธาดา วรรณปิยกุล, ภาพถ่าย. 2561 : กันยายน 23)

1.2 จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัยศึกษา หมู่บ้านศีล 5 ที่วัดคุรุราษฎร์ หมู่ที่ 17 ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จากการสัมภาษณ์ พระครูจันทธรรมโกวิท จันทสุทโธ (2564 : ตุลาคม 22) เจ้าอาวาสวัด อธิบายว่า วัดวัดคุรุราษฎร์ เป็นวัดที่ได้รางวัลดีเด่นต้นแบบในการทำหมู่บ้านศีล 5 ประจำปี 2563 โดย วัด บ้าน และ ชุมชนมีผลดีกับสุขภาพกาย สุขภาพใจ เราต้องให้ความสำคัญบ้านเป็นอันดับแรก มีการช่วยเหลือคนในสังคม ชุมชนก็มีความสุข สุขภาพดีหมู่บ้านศีล 5 มีประมาณ 749 คน มีหมู่บ้านทั้งหมด 5 หมู่บ้าน วัดเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ชุมชนมีความเคารพนับถือและให้ความ

ศรัทธาวัดเป็นอย่างดีมาก วัดให้ความรู้การกำจัดยุ่งลายและจัดทำเครื่องมือให้แก่ชาวบ้านในการลดขยะ แวดล้อม และยังมีการให้การศึกษาอบรม ทางวัดยังได้ส่งเสียลูกศิษย์ให้การศึกษาโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน หวังเพียงแค่ให้เขาได้ตอบแทนคุณแผ่นดิน วัดไม่เคยคิดสิ่งตอบแทนจากลูกศิษย์ ชุมชนวัฒนธรรมการแต่งกายมาวัดใส่ชุดไหม รักษาวัฒนธรรมไทย ได้รับรางวัลโล่จากกระทรวงวัฒนธรรม วัดได้รางวัลดีเด่นในเรื่องอนุรักษ์วัฒนธรรม รักษาศีล 5 ทำให้วัด บ้าน ชุมชน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ไม่มีปัญหาในเรื่องการอยู่ร่วมกัน ชาวบ้านรักสามัคคี มีความปรองดองกัน เทศบาลจัดงานอะไรไม่เคยทอดทิ้งวัด มีวัด มีบ้าน มีชุมชน มีเทศบาล ทุกคนให้ความร่วมมือดีมาก หลวงพ่อทำตนเป็นต้นแบบ วัดมีการทำธนาคารน้ำ ลดพิกัดน้ำปฏิภูมการแนะนำการดูแลสุขภาพให้กับคนในครอบครัวก่อนอื่นต้องทำให้เป็นตัวอย่าง หมู่บ้านศีล 5 ทำให้สุขภาพกายสุขภาพใจดีขึ้นเพราะชุมชนให้ความร่วมมือดี ชุมชนไม่มีการขัดแย้งกันในชุมชนก็จะมีสุขภาพดีการทำศีล 5 จะมีผลดีต่อสุขภาพด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ถ้าปฏิบัติตามศีล 5 จะทำให้จิตใจ เบิกบาน สุขภาพจิตดีสุขภาพกายก็ดีตามมาและจะทำให้อายุยืนและไม่แก่ วัดหนองเต็งเป็นหมู่บ้านศีล 5 ที่ได้รางวัลดีเด่น มีหมู่บ้านทั้งหมด 5 หมู่บ้าน เป็นหมู่บ้านที่มีชาวบ้าน มีสติ และสมาธิ คิดก่อนทำ มีความปรองดอง มีความสามัคคีกัน อยู่กันอย่างที่ปกครองน้อง น้องดูแลพี่ยึดหลัก ศีล 5 ในการทำงานใด ๆ หรือทำในสิ่งใด ๆ ก็จะมีความสุข สุขภาพใจและกายดีตามมาด้วย หากเปรียบเทียบระหว่างก่อนเป็นหมู่บ้านศีล 5 กับภายหลันั้นความเป็นอยู่ของวัดชุมชนปฏิบัติศีล 5 ต่างกันอย่างสิ้นเชิง หลังมีการปฏิบัติศีล 5 วัดชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข วัดเป็นศูนย์รวมจิตใจโดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ ถึงขนาดให้หลวงพ่อกำหนดการรับรองให้ชาวบ้านจึงจะวางใจหรือตรงไหนก็ได้

สรุปได้ว่า บ้าน วัด โรงพยาบาล เป็นกลไกสำคัญ ของการพึ่งตนเอง ทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้วยเทคนิคการปฏิบัติตามแนวทางพุทธวิธีศาสนา ทำให้มีการดูแลสุขภาพตนเอง ทำให้มีสุขภาพแข็งแรง ไม่ค่อยเจ็บป่วย มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ และ ทางสังคม

ภาพที่ 3 ส่วนประกอบ"บวร"เพื่อดูแลสุขภาพกายและจิตของตนเอง
ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา : (ธาดา วรธนปิยกุล, ภาพถ่าย. 2564 : ตุลาคม 28)

2. เชิงปริมาณ

ผลการสกัดตัวแปรหลังสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คนและ ทำการหมุนแกนแบบ Varimax ได้ 4 องค์ประกอบ ซึ่งแสดงข้อความความสัมพันธ์กันแต่ละองค์ประกอบ อีกทั้งแสดงค่าไอเกน(Eigen Value) อันหมายถึงค่าความผันแปรของตัวแปรทั้งหมดในแต่ละองค์ประกอบ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ นอกจากนี้อีกองค์ประกอบร่วม (Common factor) ที่ได้องค์ประกอบแรก จะเป็นองค์ประกอบที่แยกความผันแปรออกจากองค์ประกอบอื่นได้มากที่สุด จึงมีตัวแปรร่วมอยู่มากที่สุด ซึ่งเสนอในตารางที่ 5

ตารางที่ 1 องค์ประกอบที่ 1 ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)หลังสถานการณ์โควิด-19 สัมพันธ์กับ 5 กฎธรรมชาติ, 7 พุทธวิธี,หมู่บ้านศีล 5 และ กิจกรรม 5 อ.

ข้อที่	ค่านิยม/จารีต/บรรทัดฐานใหม่	ค่าไอเกน
37	สถานการณ์หลังโควิด19 จะบังเกิดหมู่บ้านศีล 5 ในวัฒนธรรมวิถีพุทธไทย-ลาว	0.757
41	พุทธวิธีดื่ม "น้ำปานะ" หรือ สมุนไพรในยามวิกาล มีคุณค่าทางยารักษาโรคติดเชื้อและโรคกรรม	0.653
36	"เนสซิก"คือ การนั่ง ยืน เดิน โดยไม่พึ่งหลังในตอนกลางคืน ทำให้แข็งแรง	0.646
38	หมู่บ้านศีล 5 คือ นิเวศวิทยาวัฒนธรรม "บวร"เพื่อชุมชนสุขภาวะหรือเป็นหมู่บ้านพิเศษทับซ้อนหมู่บ้านเดิม	0.631
48	กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับตัวเราคือ "จิต" การฝึกจิตเข้มแข็งจะเข้าถึงระบบพันธุกรรมและแก้ไขร่างกายได้	0.625
22	ศีล 5 คือ ห่วงโซ่ผู้ทำลายระบบกิเลส หรือโรคติดต่อทุกชนิด	0.606
42	นิเวศวิทยาวัฒนธรรม "บวร" มิติไตรสิกขาทำให้ การให้ทาน มีความสุข การถือศีลคือการป้องกันโรคภัยและการภาวนาคือการดับกิเลสหรือโรคติดต่อ	0.599
16	กลไก "บวร" ในวันพระ (วันอุโบสถศีล) 4 ครั้งต่อเดือนทำให้อาพาต (เจ็บป่วย)น้อย	0.567
39	หมู่บ้านแบบเดิมเป็นนิเวศวิทยาวัฒนธรรมอบายมุขก่อเกิดโรคติดเชื้อและขาดภูมิคุ้มกันโรคติดต่อ	0.564

ข้อที่	ค่านิยม/จารีต/บรรทัดฐานใหม่	ค่าไอเกน
53	การเข้ากรรม ทำเพียรโดยไม่รับประทานอาหารตลอดคืนแห่งอุโบสถศีลและภวนาทั้งคืน เป็นการฝึกอารมณ์ให้สงบและสามารถใช้ญาณหรือสมาธิ บำบัดโรคด้วยตนเองได้	0.561
47	พุทธศาสนาระบุว่า “ธรรมะ” คือธรรมชาติและศีล 5 คือสภาวะการณัรักษาคุลย ธรรมชาติอันสามารถป้องกันโรคติดต่อได้ด้วยตนเอง	0.554
35	7 พุทธวิธีรักษาโรคติดต่อ คือ ศีล 5 พังธรรม สวคคมนตรี รตนันต์ เติงจกรรม สมาธิ (เนสซซิก) และสมุณไพร	0.543
24	ปฏิบัติการ 4 อ. และ 7 พุทธวิธี คือ กระบวนการป้องกันและฟื้นฟูผู้ป่วยโควิด-19	0.514
50	ฮิตคองหรือบุญประเพณี 12 เดือนและจารีตการครองเรือน 14 ข้อ คือ ครรลองสร้างสุข ภาวะชุมชน สอดคล้องและต่อเนื่องกับวิถีพุทธที่วัดจัด จึงทำให้ประชาชนป่วยน้อยและ สุขภาพแข็งแรง	0.508
46	วิถีไทยวิถีพุทธคือนิเวศวิทยาวัฒนธรรมสมุณไพรเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและทำลายโรคติดต่อ	0.505
18	การดูแลสุขภาพตนเองตามกลไก “บวร” คือการรักษาโรคกรรมและโรคติดต่อ แก่ มนุษยชาติที่ลงทุนน้อย	0.468
12	การบวช หรือ เนกขัมมะคือการเป็น “หมอ” ดูแลตนเองอย่างประเสริฐ	0.462
30	ฮิตคองคือนิเวศวิทยาวัฒนธรรมสุขภาพตามครรลองพุทธศาสนา	0.455
14	นิเวศวิทยาวัฒนธรรม 5 อ. คือ การดูแลสุขภาพตนเองป้องกันโรคไวรัสโควิด	0.445
10	ดูแลสุขภาพตนเองเดือนละ 4 ครั้ง ด้วยการแพทย์ศีลอุโบสถป้องกัน โรคติดต่อ	0.438
25	ความเจริญทางวัตถุและการเติบโตทางเศรษฐกิจมีผลทวีคูณความรุนแรงของโรคติดต่อ หรือโควิด 19	0.429

ตารางที่ 2 องค์ประกอบที่ 2 วัดคือเขตชั้นสำคัญในวัฒนธรรมสุขภาพบวร (จิต-กาย-โรคติดต่อ)

ข้อที่	ค่านิยม/จารีต/บรรทัดฐานใหม่	ค่าไอเกน
56	การไปทำบุญที่วัดซึ่งเป็นสถานที่อนุรักษ สภาพลึงแวดล้อม มีธรรมชาติ ป่าร่มรื่น ดินดี น้ำดี ทำให้มีจิตใจสงบ เบิกบาน แจ่มใส อันมีผลดีต่อสุขภาพจิต และ อันมีผลดีต่อ สุขภาพร่างกาย	0.763
52	การรับประทานอาหารที่ ประกอบด้วยวัตถุดิบตามฤดูกาล มีผลดีแก่ การดูแลสุขภาพ การป้องกัน และ การรักษาโรค	0.744
55	พุทธศิลป์ เป็นงานศิลปะที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาที่สร้างในวัดทำให้คนไปทำบุญพบเจอ เกิดความตื่นรู้ และจรรโลงจิตใจ ลดความเครียด ผ่อนคลาย ทำให้มีสุขภาพจิตที่ดี	0.693

ข้อที่	ค่านิยม/จารีต/บรรทัดฐานใหม่	ค่าไอเกน
54	การดื่มน้ำสะอาดและดื่มน้ำมาก ๆ ร่วมกับการทำทาน ศิล ภาวนา จะทำให้เกิดผลดีต่อสุขภาพของบุคคลและเป็นการส่งเสริมสุขภาพ รักษาโรค	0.692
44	“วัด”เป็นเขตชั้นอันนบวร (ประเสริฐ) ที่สามารถรักษาสุขภาพจิต กายควบคู่กัน	0.641
51	กิจกรรมหมั่นเวียนในวัดได้แก่ ฟังธรรม ทำทาน ถือน้ำ ศิล ภาวนา สมณไพร นำนม สวดมนต์ เป็นต้น เป็นทางเลือกที่ดีที่เยาวชนควรมุ่งมั่นสืบสานต่อไป	0.640
45	สมณไพรคือ ผลลัพธ์ของนิเวศวิทยาวัฒนธรรมไทย-ลาว เพื่อสืบทอดอาหารเป็นยา	0.616
43	ความพอดีของอาหาร อารมณ์ ออกกำลังกาย (3 อ.) อยู่ในข้อวัตรแบบสงฆ์ ปุณฺณกรรม น้อมนำปฏิบัติ	0.605
49	การไปวัดเพื่อดำเนินชีวิตแบบแผน วิถีพุทธแล้ว การนับถือและปฏิบัติตามศีล 5 จะมีผลดีต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง	0.578
50	ฮิตคองหรือบุญประเพณี 12 เดือนและจารีตการครองเรือน 14 ข้อ คือ ครรลองสร้างสุขภาวะชุมชน สอดคล้องและต่อเนื่องกับวิถีพุทธที่วัดจัด จึงทำให้ประชาชนป่วยน้อย และสุขภาพแข็งแรง	0.523
34	หมู่บ้านศีล 5 คือนิเวศวิทยาวัฒนธรรม “บวร” ที่บ่มเพาะให้คนในชุมชน รักษาคุณภาพสุขภาพกาย -จิต-โรคกรรม	0.455

ตารางที่ 3 องค์ประกอบที่ 3 บวร(บ้าน-วัด-รพ.) คือ การแพทย์พึ่งตนเอง และ ปฏิบัติการ ศิล-สมาธิ-ปัญญา

ข้อที่	ค่านิยม/จารีต/บรรทัดฐานใหม่	ค่าไอเกน
9	กิจกรรมจิตอาสาในวัดส่งเสริมการทำ “เนสัชชิก” การแพทย์แนวพุทธ	0.724
8	การยกย่องสตรีที่เข้มแข็งให้ควบคุมนิเวศวิทยาวัฒนธรรม “บวร” เพื่อสุขภาพดีถ้วนหน้า	0.719
5	“ฮิตคอง” คือ วิทยาศาสตร์การแพทย์โดยพุทธวิธี	0.682
4	การภาวนาคืออบรมจิตวิญญาณตามบรรยาภาส “คอง 14” (หรือวัตรของสงฆ์) เพื่อกำจัดกิเลสหรือโรคภัยไข้เจ็บ	0.680
10	ดูแลสุขภาพตนเองเดือนละ 4 ครั้ง ด้วยการแพทย์ศิลปอุปถัมภ์ป้องกันโรคติดต่อ	0.641
6	การดูแลสุขภาพแบบพึ่งตนเองในวิถีพุทธเป็นไปตามครรลอง นิเวศวิทยาวัฒนธรรม บ้าน-วัด-โรงพยาบาล	0.615
7	“พิธีสู่ขวัญ”คือกระบวนการเรียนรู้ระบบนิเวศการเกิดการดับหรือวัฏสงสารในปัจจุสมุพบาท	0.594
3	วันศีล 4 ครั้งต่อเดือน คือการหมั่นรักษาคือให้กุศลและสั่งสมบุญหรือรักษาดุลยภาพธาตุ 4 ในกาย	0.590
13	“การเดิน” ต้นเข้า คือ รหัสลับการแพทย์วิถีพุทธ	0.468

ตารางที่ 4 องค์ประกอบที่ 4 บุญประเพณี 12 เดือน สร้างจิตอาสาบวร ที่สัมพันธ์กับโคกหนองนาโมเดล เพื่อเพิ่มมูลค่าบนบรรทัดฐานใหม่

ข้อที่	ค่านิยม/จารีต/บรรทัดฐานใหม่	ค่าไอเกน
28	คุณลักษณะของ “บวร” คือ โรงพยาบาลรักษากายแต่พุทธวิธีรักษาใจ	0.610
26	การเกษตรแบบอินทรีย์ คือ นิเวศวิทยาวัฒนธรรมสุขภาพเพื่อสันติสุข	0.603
19	กลุ่มชาติพันธุ์ไทลาวของอีสาน และ สปป.ลาว ยึดถือว่า กินปลาเป็นหลัก กินผักเป็นยา กินกล้วยน้ำหว้าบำรุงร่างกาย	0.583
29	ลูกหลานดูแลตนเองและพ่อแม่เป็นกลไกสัมพันธ์ บ้าน-วัด-โรงพยาบาลเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อ	0.571
27	คำสำคัญแห่งสุขภาพ : โคกหนองนา ห่วงโซ่ อาหารและยา จัดหาสวนครัวรั้วกินได้	0.548
33	ความใกล้ชิดระหว่าง บ้าน-วัด-โรงพยาบาล ย่อมกระชับกลไกการรักษาจิตควบคู่กายหรือศีล 5	0.525
32	วัฒนธรรม “บวร” ทำให้เด็กเคารพผู้อาวุโส อันเป็นเงื่อนไขสำคัญถ่ายทอด วิชาการแพทย์วิถีพุทธ	0.505
17	ชายหนุ่มบวชพระ เด็กชายบวชเณรเพื่อฝึกสติสัมปชัญญะ ซึ่งนอกจากอาหารน้อยแล้วยังเรียนรู้สร้างปัญญา	0.489
21	การอบรมจิตใจอย่างสม่ำเสมอคือเป้าหมายหลักของนิเวศวิทยาวัฒนธรรมสุขภาพ	0.477
31	บุญประเพณี 12 เดือน คือกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อนิเวศวิทยาวัฒนธรรมสุขภาพ	0.473
15	การปฏิบัติธรรมที่ตั้งเป้าหมายเพื่อละกิเลสคือการเข้าสู่จรรยาวัตนิเวศวิทยาวัฒนธรรม “บวร”	0.472
11	การรับประทานอาหารและสมุนไพรหรืออัญพืชและผักนึ่ง เติบ ยืน ไม่พึงหลัง คือ พุทธวิธีรักษาโรคกรรม	0.453
20	ศีล 5 สวดมนต์ น้ามนต์ ฟังธรรม สมาธิ เติบจกกรมและสมุนไพร คือ 7 พุทธวิธี รักษาโรคในกลไก “บวร”	0.443
23	กิจวัตรแบบสงฆ์ คือ อาหาร อากาศ อุจจาระและออกกำลังกายคือ การดูแลสุขภาพอันประเสริฐ	0.421

ตารางที่ 5 ค่าร้อยละแห่งความแปรปรวนไอเกน ดังนี้

องค์ประกอบ	ชื่อองค์ประกอบ	ค่าร้อยละไอเกนแห่งความแปรปรวน
1	ฐานวิถีชีวิตใหม่หลังจากสถานการณ์โควิด-19 สัมพันธ์กับ 5 กฎธรรมชาติ, 7 พุทธวิธี, หมู่บ้านศีล 5 และนิเวศวิทยาวัฒนธรรม 5 อ.	47.353
2	วัด คือ เขตชั้นแห่งนิเวศวิทยาวัฒนธรรมสุขภาพ (จิต-กาย-โรคติดเชื้อ)	5.179
3	นิเวศวิทยาวัฒนธรรมบวร (บ้าน-วัด-รพ.) คือ การแพทย์พึ่งตนเองด้วยเทคนิคเนสซิก, จงกรม, ฮีตคองและกิจวัตรแบบสงฆ์	3.459
4	บุญประเพณี 12 เดือน สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยจิตอาสา บวร และ โคกหนองนาโมเดล เพื่อมูลค่าเพิ่มบนฐานวิถีชีวิตใหม่	2.430

จากตารางที่ 5 มีความหมายว่า

องค์ประกอบบวร (Common factor) มีนัยสำคัญในการแก้ปัญหา เปลี่ยนแปลงสังคมในยุคนิวนอร์มอล ซึ่งในงานวิจัยนี้ คือองค์ประกอบที่ 1 มีค่าร้อยละแห่งความแปรปรวน ไอเกนเท่ากับ 47.353 07 จึงสมควรตั้งชื่อองค์ประกอบว่า ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) หลังสถานการณ์โควิด-19 สัมพันธ์กับ 5 กฎธรรมชาติ, 7 พุทธวิธี, หมู่บ้านศีล 5 และ กิจกรรม 5 อ.

สรุป

การวิจัยเรื่อง “บวร” เพื่อการดูแลสุขภาพตนเองของชาติพันธุ์ไทย-ลาว หลังสถานการณ์โควิด-19 ได้ข้อสรุป 4 ประการ ดังนี้

1. ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) หลังสถานการณ์โควิด-19 สัมพันธ์กับ 5 กฎธรรมชาติ, 7 พุทธวิธี, หมู่บ้านศีล 5 และ กิจกรรม 5 อ.

2. วัดคือเขตชั้นสำคัญในวัฒนธรรมสุขภาพบวร (จิต-กาย-โรคติดเชื้อ)

3. บวร(บ้าน-วัด-รพ.) คือ การแพทย์พึ่งตนเอง และ ปฏิบัติการ ศีล-สมาธิ-ปัญญา

4. บุญประเพณี 12 เดือน สร้างจิตอาสาบวรที่สัมพันธ์กับโคกหนองนาโมเดล เพื่อเพิ่มมูลค่าบนบรรทัดฐานใหม่

อภิปรายผล

1. หลังสถานการณ์โควิด-19 สังคมโลกและสังคมไทย ต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐานใหม่ (ฐานวิถีชีวิตใหม่) ดังนี้

1.1 รณรงค์ให้ประชาชนตื่นรู้ และปรับเปลี่ยนค่านิยมบนฐานชีวิตใหม่ (หรือบรรทัดฐานใหม่หรือ New Normal) หลังสถานการณ์โควิด-19

1.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ส่วนราชการ ภาคเอกชนและภาคประชาชน จัดกิจกรรมตัวอย่างอิทธิพล 5 กฎธรรมชาติ เพื่อนิวนอร์มอล

1.3 กระทรวงสาธารณสุข สนับสนุนให้วัดเป็นศูนย์กลางกิจกรรม 7 พุทธวิธีรักษาโรค เพื่อรับมือกับสถานการณ์โควิด-19

1.4 ทุกกระทรวง ทบวง กรม สนับสนุนโครงการหมู่บ้านศีล 5 ให้เป็นหมู่บ้านการสาธารณสุขแบบอย่าง บนบรรทัดฐานชุมชนใหม่ (New Norm/Normal)

1.5 กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงอุดมการณ์ศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม และกระทรวงวัฒนธรรม สนับสนุนให้ประชาชนนำวัฒนธรรม 5 อ.(อาหาร อากาศ อูจาเราะ อารมณ์ ออกกำลังกาย) ที่สัมพันธ์กับนิเวศวิทยาวัฒนธรรม

1.6 รัฐบาลร่วมกับ สำนักพระพุทธศาสนา และ กระทรวงวัฒนธรรม สนับสนุน วัดและ พระอารามเจ้า (ผู้บรรลุตถธรรมแล้ว) ให้อบรมจิตแก่ประชาชน ให้เห็นคุณค่าของฐานวิถีชีวิตใหม่ ตามแนวพระพุทธศาสนา (ธรรมนิยาม 5, 7 พุทธวิธีรักษาโรค, ศีล 5, และ นิเวศวิทยาวัฒนธรรม 5 อ.)

1.7 กรมการศาสนาสนับสนุนให้วัดทุกวันนี้ นำเทคนิคเนสาชิก เติญจกรรม และ บุญประเพณีตามฮีตคองจัดกิจกรรมในวัด เพื่อพุทธศาสนิกชนที่ดี

1.8 โรงเรียนทุกโรง จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และโครงการอาหารเข้า-เที่ยง สอดคล้องกับการใช้เวลาเวลาตามกิจวัตรของพระสงฆ์ เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่รับมือกับนิวนอร์มอล

1.9 รัฐบาลสนับสนุนให้วัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันจัดบุญประเพณีให้ครบ 12 เดือน เพื่อกระบวนกรรมมีส่วนร่วมของประชาชน และโน้มน้าวให้เกิดค่านิยมศีล 5

1.10 สนับสนุนให้ชุมชนจัดตั้งกลุ่มจิตอาสา ประสานสัมพันธ์ บวร กับ โคกหนองนาโมเดล สร้างกิจกรรมนิเวศวิทยาวัฒนธรรม 5 อ. เพื่อชุมชนสุขภาพ

2. “บวร” หมายถึง ในงานวิจัยนี้ คือ บ้าน - วัด-รพ. (กระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พ.ศ. 2529) จึงควรรณรงค์ให้ประชาชนมี

ค่านิยมการดูแลสุขภาพตนเอง และ กำหนดจารีตประเพณีในหมู่บ้านให้ร่วมมือกันสร้างกลไก บ้าน -วัด-รพ. ให้หมุนเวียน การป้องกันและควบคุมโรค ส่งเสริมสุขภาพ รักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ อย่างเป็นระบบ

ฉะนั้น บวรคือ กลไกการทำให้สังคมมีสุขภาพที่ดี และเป็นกลไกการขับเคลื่อนร่วมกัน ในสามฝ่าย ระหว่างบ้านหรือหมู่บ้าน วัด และ โรงพยาบาล หรือหอพักบ้าน นี้แหละ บวรจึงแปลว่า ประเสริฐ คือ กลไกอันประเสริฐ เพื่อการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชน ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

1. ราชบัณฑิตยสถาน. (2564). “บวร” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :<https://dictionary.orst.go.th/>. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2564.
2. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2562). แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม
3. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2562). แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม
4. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2562). แนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม
5. Geertz, Clifford (1973). Interpretation of Culture. Publishers. New York